

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVII KONFERENCIJA

Vilnius, 2025 m. gegužės 16 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė VU MF Mokslo ir inovacijų
skyriaus Studentų mokslinės veiklos
koordinatore Urtė ŽAKARYTĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2025

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
doc. dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Jaun. m. d. Laura Lukavičiūtė-Navickienė
asist. dr. Agnė Abraitienė
gyd. rez. Domas Grigoravičius
doc. dr. Indrė Trečiokienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
lekt. gyd. Andrius Apšega
lekt. gyd. Karolina Žvirblytė-Skrebutėnienė

prof. dr. Pranas Šerpytis
lekt. Artūras Mackevičius
dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
dr. Audra Brazauskaitė
asist. dr. Diana Sukackienė
asist. dr. Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
dr. Rokas Borusevičius
doc. dr. Saulius Galgauskas
jaun. asist. Andrius Žučėnka
Doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas

doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila
prof. dr. Nomeda Rima Valevičienė
asist. dr. Tomas Aukštikalnis
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Andrius Bleizgys
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstininė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
Asist. dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitas Lesinskienė
asist. dr. Jelena Stanislavovienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Ugnė Šilinskaitė
Austėja Zubauskaitė
Aida Kuznecovaitė
Milda Kančytė
Milvydė Marija Tamutytė
Renatas Kedikas
Fausta Timinskaitė
Antanas Simonas Garuolis
Gailė Mikalauskaitė
Gabrielius Leščinskas
Damian Luka Mialkowskyj
Radvilas Jančiauskas
Maksim Čistov
Ugnė Mickutė
Lina Bludžiutė
Augustė Melaikaitė

Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Raminta Kasteckaitė
Ernestas Gulbickis
Edgaras Zaboras
Benas Matuzevičius
Sylvia Rogoža
Rūta Valiukevičiūtė
Agnė Vasiulytė
Agata Bruzgul
Valentinas Kūgis
Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas
Matas Kuncė
Gintė Grubliauskaitė
Milda Černytė

Julija Grigaitytė
Dovydas Stankevičius
Patricija Griškaitė
Povilas Jurgutavičius
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabija Marčiulaitytė
Augustinas Stasiūnas
Alicija Šavareikaitė
Odeta Aliukonytė
Milda Eleonora Gričiūtė
Robertas Basijokas
Elvin Francišk Bogdzevič
Rokas Dastikas

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2025

© Vilniaus universitetas, 2025

NARKOTINIŲ MEDŽIAGŲ PRIKLAUSOMYBĖS STIGMA VISUOMENĖJE. MOKSLINĖS LITERATŪROS APŽVALGA

Autorius. Mantė ŽUTAITĖ, III kursas.

Vadovas. Asist. dr. Justina RAČAITĖ, VU MF Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra.

Tikslas. Apžvelgti naujausius mokslo duomenis apie narkotinių medžiagų priklausomybę turinčių asmenų stigmą visuomenėje.

Metodika. Atlikta naujausios (publikuotos 2020-2024 m.) mokslinės literatūros apžvalga apie suaugusiųjų požiūrį į asmenis turinčius narkotinių medžiagų priklausomybę. Straipsnių paieška atlikta PubMed, EBSCO, Google Scholar duomenų bazėse. Paieškos raktažodžiams sudaryti naudotasi PECO metodu. Apžvelgti tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai tyrimai.

Rezultatai. Priklausomybių sutrikimai yra labiausiai stigmatizuojami lyginant su kitais psichikos ir elgesio sutrikimais. JAV atlikto tyrimo duomenimis, 61% asmenų mano, kad narkotikų priklausomybės sutrikimą (NPS) turintys asmenys yra pavojingi. Keli tyrimai nustatė, kad lytis buvo susijusi su stigmos pasireiškimu. Vyrai 1,5 karto buvo labiau linkę įvardinti narkotinių medžiagų priklausomybę turintį asmenį, įžeidžiančiu terminu nei moterys, o moterys buvo labiau linkusios pasakyti, kad turėjo NPS nei vyrai. Moterys taip pat buvo labiau linkusios priimti NPS turintį žmogų, kuris siekia atsistatyti po šio sutrikimo nei vyrai. Kalbant apie gijimą ir atsistatymą, tyrimuose pastebima, kad stigma taip pat egzistuoja tarp sveikatos priežiūros specialistų. Ji ypač išryškėja sužinojus paciento istoriją, pradžioje rodyta empatija pacientui – virsta stigmatizacija, o gydymo procese stigma mažina pacientų motyvaciją. Kitame tyrime, išryškėja ir į neigiamą pusę kintantis sveikatos priežiūros specialistų požiūris į pacientus sužinojus NPS diagnozę, o tai gali lemti netinkamą paciento priežiūrą. Tyrime, kuris nagrinėjo šeimos požiūrio sąsajas su NPS, 85,3% dalyvių teigė, kad narkotinių medžiagų vartojimas sukelia šeimos problemas, kurias gilina stigma. Taip pat, 7% tyrimo dalyvių teigė, kad šeimos nariai atsuko nugarą, o tik keli suteikė paramą.

Išvados. Vyrai labiau linkę stigmatizuoti asmenis turinčius NPS, be to stigma gana plačiai paplitusi ir tarp sveikatos priežiūros specialistų, bei gali sukelti šeimos problemas. Tyrimų šia tema trūksta, todėl mokslininkai atkreipia į tai dėmesį ir pabrėžia, kad stigma tiek visuomenės, tiek sveikatos sistemos lygmeniu yra kliūtis veiksmingam NPS gydymui.

Raktažodžiai. Stigma; substance use disorder; social views; family members; healthcare professionals.